

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

Рўйхатга олинди

№ _____
201__ йил

Ўзбекистон Республикаси Олий ва
ўрта махсус таълим вазирининг
201__ йил “__” _____ даги
____ - сонли буйруғи билан
тасдиқланган.

“Таржима назарияси ва амалиёти”

йўналиши бўйича олий таълим муассасалари педагог кадрларини
қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш курсининг ўқув дастури

Тошкент – 2016

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ**

**ОЛИЙ ТАЪЛИМ ТИЗИМИ ПЕДАГОГ ВА РАЎБАР КАДРЛАРИНИ
ҚАЙТА ТАЙЁРЛАШ ВА УЛАРНИНГ МАЛАКАСИНИ ОШИРИШНИ
ТАШКИЛ ЭТИШ БОШ ИЛМИЙ - МЕТОДИК МАРКАЗИ**
**АЛИШЕР НАВОИЙ НОМИДАГИ ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЎЗБЕК ТИЛИ ВА
АДАБИЁТИ УНИВЕРСИТЕТИ ҲУЗУРИДАГИ ПЕДАГОГ КАДРЛАРНИ
ҚАЙТА ТАЙЁРЛАШ ВА УЛАРНИНГ МАЛАКАСИНИ ОШИРИШ
ТАРМОҚ МАРКАЗИ**

*Қайта тайёрлаш ва малака ошириш ўқув дастури Олий ва ўрта махсус,
касб-хунар таълими йўналишлари бўйича ўқув-услубий бирлашмалар
фаолиятини Мувофиқлаштирувчи кенгашининг
201__ йил _____ даги _____ - сонли баённомаси билан
маъқулланган.*

Тузувчилар: “Олий таълимнинг норматив ҳуқуқий асослари” модули:
с.ф.д., проф.И.Эргашев, ю.ф.н., доц. В.Топилдиев.
“Илғор таълим технологиялари ва педагогик маҳорат”
модули: ф.ф.д. А.С.Эркинов, к.ў. Г.А.Джаналиева,
к.ў. И.А.Эшмаматов.
“Таълим жараёнида ахборот-коммуникация
технологияларини қўллаш” модули: филол.ф.н. Г.Холлиева
ўқ.З.Р.Рахмонов.
“Амалий хорижий тил” модули: ф.ф.н. Н.З. Нормуродова,
к.ў. У.В. Каримова.
“Тизимли таҳлил ва қарор қабул қилиш асослари” модули:
фалс.ф.д., проф. Р.Самадов, пс.ф.н. Х.Алимов.
Махсус фанлар бўйича: филол.ф.д. Ш.Усманова,
филол.ф.н. Г.Одилова.

Хорижий эксперт: Марк Кросси (Тошкентдаги Британия кенгаши директори)
Такризчилар: филол.ф.д., проф. З. Худойберганова,
филол.ф.н., доц. Р.Ширинова

Ўқув дастури ТошДЎТАУ Илмий кенгашининг қарори билан тасдиққа тавсия қилинган
(2016 йил _____ даги - сонли баённома).

Кириш

Дастур Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2015 йил 12 июндаги “Олий таълим муассасаларининг раҳбар ва педагог кадрларини қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ-4732-сонли, 2016 йил 13 майдаги “Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университетини ташкил этиш тўғрисида”ги ПФ-4797-сонли Фармонлари, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2012 йил 26 сентябрдаги “Олий таълим муассасалари педагог кадрларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 278-сонли қарори (ЎЗР ВМнинг 2015 йил 21 сентябрдаги 273-сонли, 2016 йил 28 июлдаги 244-сонли қарорлари билан ўзгартиришлар ва қўшимча киритилган) устувор йўналишлари мазмунидан келиб чиққан ҳолда тузилган бўлиб, у замонавий талаблар асосида қайта тайёрлаш ва малака ошириш жараёнларининг мазмунини такомиллаштириш ҳамда олий таълим муассасалари педагог кадрларининг касбий компетентлигини мунтазам ошириб боришни мақсад қилади.

Дастур мазмуни олий таълимнинг норматив-ҳуқуқий асослари ва қонунчилик нормалари, инновацион таълим технологиялари, ўқитишнинг илғор хорижий тажрибаларини ўзида акс эттириб, таълим жараёнида ахборот-коммуникация технологияларини қўллаш, амалий хорижий тил, тизимли таҳлил ва қарор қабул қилиш асослари, махсус фанлар негизида илмий ва амалий тадқиқотлар, технологик тараққиёт ва ўқув жараёнини ташкил этишнинг замонавий услублари бўйича сўнгги ютуқлар, педагогнинг касбий компетентлиги ва креативлиги, глобал Интернет тармоғи, мультимедиа тизимлари ва масофадан ўқитиш усулларини ўзлаштириш бўйича билим, кўникма ва малакаларини шакллантиришни назарда тутади.

Дастур доирасида берилаётган мавзулар таълим соҳаси бўйича педагог кадрларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш мазмуни, сифати ва уларнинг тайёргарлигига қўйиладиган умумий малака талаблари ва ўқув режалари асосида шакллантирилган бўлиб, бу орқали олий таълим муассасалари педагог кадрларининг соҳага оид замонавий таълим ва инновация технологиялари, илғор хорижий тажрибалардан самарали фойдаланиш, ахборот-коммуникация технологияларини ўқув жараёнига кенг татбиқ этиш, чет тилларини интенсив ўзлаштириш даражасини ошириш ҳисобига уларнинг касб маҳоратини, илмий фаолиятини мунтазам юксалтириш, олий таълим муассасаларида ўқув-тарбия жараёнларини ташкил этиш ва бошқаришни тизимли таҳлил қилиш, шунингдек, педагогик вазиятларда оптимал қарорлар қабул қилиш билан боғлиқ компетенцияларга эга бўлишлари таъминланади.

Қайта тайёрлаш ва малака ошириш йўналишининг ўзига хос хусусиятлари ҳамда долзарб масалаларидан келиб чиққан ҳолда дастурда тингловчиларнинг махсус фанлар доирасидаги билим, кўникма, малака ҳамда компетенцияларига қўйиладиган талаблар ўзгартирилиши мумкин.

I. Олий таълимнинг норматив-ҳуқуқий асослари

1.1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг асарларида жамият ривожини ва таълим-тарбия масалалари.

1.2. Таълим-тарбия жараёнларини ташкил этишнинг қонунчилик ҳужжатлари.

II. Илғор таълим технологиялари ва педагогик маҳорат

2.1. Инновацион таълим технологиялари ва педагогик компетентлик.

2.2. Таржимада илғор хорижий тажрибалар.

III. Таълим жараёнларида ахборот-коммуникация технологияларини қўллаш

3.1. Электрон педагогика асослари ва педагогнинг шахсий, касбий ахборот майдонини лойиҳалаш.

3.2. Таржиманинг дастурий таъминоти.

IV. Амалий хорижий тил

4.1. Амалий хорижий тилни ўрганишнинг интенсив усуллари.

V. Тизимли таҳлил ва қарор қабул қилиш асослари

5.1. Олий таълим жараёнини бошқаришда тизимли таҳлил ва қарорлар қабул қилиш технологиялари.

5.2. Таржима ишини тизимли лойиҳалаштириш.

VI. Махсус фанлар

6.1. Бадиий таржима ва таҳрир.

6.2. Таржиманинг лингвомаданий масалалари.

6.3. Таржиманинг лингвистик аспекти.

VII. Педагогик амалиёт

VIII. Малакавий аттестация

Курснинг мақсади ва вазифалари

Олий таълим муассасалари педагог кадрларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш курсининг **мақсади** педагог кадрларнинг ўқув-тарбиявий жараёнларни юксак илмий-методик даражада таъминлашлари учун зарур бўладиган касбий билим, кўникма ва малакаларларини мунтазам янгилаш, малака талаблари, ўқув режа ва дастурлари асосида уларнинг касбий компетентлиги ва педагогик маҳоратини доимий ривожланишини таъминлашдан иборат.

Курснинг **вазифаларига** қуйидагилар киради:

“Таржима назарияси ва амалиёти” йўналишида таржимон ва педагог кадрларнинг касбий билим, кўникма, малакаларини узлуксиз янгилаш ва ривожлантириш механизмларини яратиш;

- замонавий талабларга мос ҳолда олий таълимнинг сифатини таъминлаш учун зарур бўлган таржимон ва педагогларнинг касбий компетентлик даражасини ошириш;

- таржимон ва педагог кадрлар томонидан замонавий ахборот-коммуникация технологиялари ва хорижий тилларни самарали ўзлаштирилишини таъминлаш;

- махсус фанлар соҳасидаги ўқитишнинг инновацион технологиялари ва илғор хорижий тажрибаларни ўзлаштириш;

- “**Таржима назарияси ва амалиёти**” йўналишида қайта тайёрлаш ва малака ошириш жараёнларининг фан ва ишлаб чиқариш билан интеграциясини таъминлаш.

Курс якунида тингловчиларнинг билим, кўникма ва малакалари ҳамда компетентлигига қўйиладиган талаблар:

“Олий таълимнинг норматив ҳуқуқий асослари”, “Илғор таълим технологиялари ва педагогик маҳорат”, “Таълим жараёнида ахборот-коммуникация технологияларини қўллаш”, “Амалий хорижий тил”, “Тизимли таҳлил ва қарор қабул қилиш асослари” модуллари бўйича тингловчиларнинг билим, кўникма ва малакаларига қўйиладиган талабалар тегишли таълим соҳаси бўйича педагог кадрларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш мазмуни, сифати ва уларнинг тайёргарлиги ҳамда компетентлигига қўйиладиган умумий малака талаблари билан белгиланади.

Махсус фанлар бўйича тингловчилар қуйидаги янги билим, кўникма, малака ҳамда компетенцияларга эга бўлишлари талаб этилади:

Тингловчи:

- ўзбек тилидан чет тилига бадий таржима қилишнинг назарий аспектларини;

-бадий таржимада қўлланадиган тасвирий воситалар ва трансформацияларни;

- бадий таржималарнинг таҳлил ва таҳририни;

- лингвомаданий бирликларнинг таржима жараёнидаги ўзига хос хусусиятларини;

- оламнинг лисоний манзарисини таржимада қайта яратиш масаласини;

- ҳозирги замон таржимашунослигининг назарий ва амалий муаммоларини;

- таржималарни лингвистик ва адабиётшунослик нуқтаи назаридан объектив таҳлил қила олишни;

- адекват ва эквивалент таржимани *билиши* керак.

Тингловчи:

- ўзбек тилидан хорижий тилларга бадий таржима қила олиш;

- бадий таржималар савиясига баҳо бера олиш;

- бадий таржималарни аслият билан қиёслаб тақриз ёза олиш;

- матнларни интерпретация (талқин) қилиш;

- матнларни лингвомаданий таҳлил ва таржима қилиш;
- турли таржима матнларидаги лексик-семантик фарқларни ва грамматик номувофиқликларни тушуниш ва мос эквивалентлар топа олиш;
- замонавий таржимашуносликнинг лингвистик муаммолари ҳақида баҳсга киришиш;
- таржиманинг лингвомаданий ва лингвистик муаммоларига оид илмий мақолалар ёза олиш *кўникмаларига* эга бўлиши керак.

Тингловчи:

- бадий таржима ишини ташкил этиш, лойиҳалаштиришнинг инновацион усулларини амалда қўллаш олиш;
- бадий таржимада тасвирни узатишнинг илғор техник усулларини амалда қўллаш;
- тил ва маданиятлараро юз бериши мумкин бўлган сценарийлар моделини ишлаб чиқиш;
- маданиятлараро мулоқот жараёнида юзага чиқадиган тўқнашувларни бартараф этиш;
- таржима назарияси ва амалиёти йўналишидаги фанларни ўқитиш жараёнига илғор инновацион технологияларни интеграция қила олиш;
- жаҳон таржимашунослиги тараққиётига оид инновацион ғояларни ўзбек таржимашунослигига татбиқ қилиш *малакаларини* эгаллаши зарур.

Тингловчи:

- бадий таржимада маъно нозикликлари, трансформацион усулларни қўллаш принципларини тушунтира олиш;
  - бадий таржимада аслият услуги ва руҳиятини қайта яратиш;
  - маданиятлараро мулоқотда қўлланадиган коммуникация воситаларини таржима жараёнида тўғри қўллаш олиш усулларини ишлаб чиқиш;
  - таржиманинг лингвистик муаммоларини фарқлай олиш ва уларга ечим топиш;
  - таржима жараёнидаги фразеологик ҳамда лексик-семантик номувофиқлик даражаларини аниқлаш;
  - таржиманинг соҳавий турлари мезонларини тушунтира олиш;
- компетенцияларига* эга бўлиши лозим.

Курснинг ҳажми

Қайта тайёрлаш ва малака ошириш курси 288 соатни ташкил этади. Ўқув юкламаси ҳафтасига 36 соат этиб белгиланган. Қайта тайёрлаш ва малака ошириш йўналиши бўйича таълим дастурларини тўлиқ ўзлаштирган ва Аттестациядан муваффақиятли ўтган курс тингловчиларига Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2015 йил 12 июндаги ПФ-4732-сон Фармони 3-илоvasи билан тасдиқланган давлат намунасидаги малака аттестати берилади.

“Ўзбек-инглиз таржима назарияси ва амалиёти” йўналиши бўйича қайта тайёрлаш ва малака ошириш курсининг ўқув модуллари ва уларнинг мазмуни

I. Олий таълимнинг норматив-ҳуқуқий асослари

1.1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг асарларида жамият ривожини ва таълим-тарбия масалалари.

Инсон онг ва тафаккурининг янгилашиши жамият ривожланишининг муҳим омили сифатида. Глобаллашув ва ижтимоий-маънавий ҳаётдаги ўзгаришлар тенденцияси ва истикболлари.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Озод ва обод Ватан эркин ва фаровон ҳаёт пировард мақсадимиз”, “Юксак маънавият – енгилмас куч, “Ўзбекистон мустақилликка эришиш остонасида”, “Мамлакатни модернизация қилиш ва иқтисодиётимизни барқарор ривожлантириш йўлида”, “Ватанимизнинг босқичма-босқич ва барқарор ривожланишини таъминлаш – бизнинг олий мақсадимиз”, “Демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини шакллантириш- мамлакатимиз тараққиётининг асосий мезонидир”, “Она юртимиз бахти иқболи ва буюк келажаги йўлида хизмат қилиш – энг олий саодатдир” ва бошқа асарларида жамият ривожини ва таълим-тарбия масалаларининг ёритилиши.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Ўзбекистонни ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришнинг устувор йўналишларига бағишланган маърузаларида таълим ва кадрлар тайёрлаш тизимини модернизациялаш билан боғлиқ вазифаларнинг белгиланиши.

1.2. Таълим-тарбия жараёнларини ташкил этишнинг қонунчилик нормалари.

Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар тушунчаси ва турлари. Норматив-ҳуқуқий ҳужжатларнинг ишлаб чиқиш ва амалга киритиш тартиби. Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси. “Таълим тўғрисида”ги Қонун. Кадрлар тайёрлаш миллий дастури. Кадрлар тайёрлаш миллий дастурининг босқичлари ва асосий йўналишлари.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2011 йил 20 майдаги “Олий таълим муассасаларининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш ва юқори малакали мутахассислар тайёрлаш сифатини тубдан яхшилаш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ–1533-сон Қарори, 2012 йил 24 июлдаги “Олий малакали илмий ва илмий-педагог кадрлар тайёрлаш ва аттестациядан ўтказиш тизимини янада такомиллаштириш тўғрисида”ги ПФ–4456-сон Фармони, 2015 йил 12 июндаги “Олий таълим муассасаларининг раҳбар ва педагог кадрларини қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ–4732-сон Фармони, 2016 йил 13 майдаги “Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университетини ташкил этиш тўғрисида”ги ПФ-4797-сонли Фармони ва бошқалар.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1998 йил 5 январдаги “Узлуксиз таълим тизими учун давлат таълим стандартларини ишлаб чиқиш ва жорий этиш тўғрисида”ги 5-сон Қарори, 1998 йил 5 январдаги “Узлуксиз таълим тизимини дарсликлар ва ўқув адабиётлари билан таъминлашни такомиллаштириш тўғрисида”ги 4-сон Қарори, 2001 йил 16 августдаги “Олий таълимнинг давлат таълим стандартларини тасдиқлаш тўғрисида”ги 343-сон Қарори, 2006 йил 10 февралдаги “Олий таълим муассасасига педагогларни танлов асосида ишга қабул қилиш тартиби тўғрисида”ги Низомни тасдиқлаш хусусидаги 20-сон Қарори, 2012 йил 26 сентябрдаги “Олий таълим муассасалари педагог кадрларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 278-сонли Қарори (ЎзР ВМнинг 2015 йил 21 сентябрдаги 273-сонли, 2016 йил 28 июлдаги 244-сонли қарорлари билан ўзгартиришлар ва қўшимча киритилган), 2015 йил 10 январдаги “Олий таълимнинг давлат таълим стандартларини тасдиқлаш тўғрисида” 2001 йил 16 августдаги 343-сон қарорига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш ҳақида” ги 3-сон Қарори, 2015 йил 20 августдаги “Олий таълим муассасаларининг раҳбар ва педагог кадрларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини оширишни ташкил этиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 242-сон қарори ва бошқалар.

Давлат таълим стандартлари, ўқув режалари ва фан дастурлари тушунчаси ва уларга қўйиладиган талаблар. “Олий таълим муассасаларида талабалар билиминини назорат қилиш ва баҳолашнинг рейтинг тизими тўғрисида”ги Низом. “Ўзбекистон Республикаси олий таълим муассасалари талабаларининг малакавий амалиёти тўғрисида”ги Низом. “Ўзбекистон Республикаси олий таълим муассасалари битирувчиларининг якуний давлат аттестацияси тўғрисида”ги Низом. Олий таълим муассасаларида мустақил таълимни ташкил этиш тартиби тўғрисида”ги Низом. “Магистратура тўғрисида”ги Низом. “Очиқ лекцияларни ташкил этиш ва ўтказиш тартиби тўғрисида”ги Низом ва бошқа меъёрий ҳужжатлар. Меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлар бўйича хорижий тажриба.

II. Илғор таълим технологиялари ва педагогик маҳорат

2.1. Инновацион таълим технологиялари ва педагогик компетентлик

Олий таълим тизимини модернизациялашнинг устувор йўналишлари. Инновацион таълим технологияларининг моҳияти, турлари ва назарий асослари, инновацион жараёнларнинг кечиш босқичлари. Педагогик технологиянинг таснифи, қонуниятлари, тамойиллари ва мезонлари. Таълим-тарбия жараёнини технологиялаштириш асослари.

Олий таълим муассасаларида ўқув жараёнини ташкил этишнинг инновацион шакл, метод ва воситалари.

Шахсга йўналтирилган таълим технологияларининг мазмуни, йўналишлари. Таълим олувчиларнинг билиш фаоллигини ошириш ва мустақил таълимни ташкил этиш асосидаги инновацион таълим технологиялари: амалий ўйинлар, муаммоли ўқитиш, интерфаол таълим, модулли-кредит тизими, blended learning (аралаш ўқитиш), case study (кейс

стади), масофали ўқитиш, маҳорат дарслари, вебинар технологиялари, ассисмент методларидан ўқув-тарбия жараёнида фойдаланиш. Ўқув лойиҳаларини ишлаб чиқиш, портфолиоларни шакллантириш ва амалиётга татбиқ этиш.

Педагог касбий компетентлигининг тузилиши ва мазмуни. Педагогнинг психологик, методик, информацион, креатив, инновацион компетентлиги мазмун-моҳияти. Педагогик маҳорат асослари ва таркибий қисмлари. Ўқитувчининг коммуникатив компетентлиги, педагогик жараёнда мулоқот услубларини тўғри танлаш ва улардан самарали фойдаланиш. Педагогик деонтология. Нутқ техникаси ва маданияти. Аудиторияда шахслараро муносабатларни самарали ташкил этиш ва гуруҳни оптимал бошқариш. Педагогик низоларни самарали ҳал этиш йўллари. Замонавий педагог имиджи ҳамда ўқитувчининг ўз-ўзини касбий ва шахсий такомиллаштириб бориши.

Креативлик - педагогик ижодкорликнинг асоси сифатида. Олий таълим педагог кадрларининг креатив потенциали тушунчаси ва моҳияти. Педагогларда креатив компетентликни шакллантиришнинг зарурий шарт-шароитлари, моделлари. Касбий фаолиятда позитив-фаол мотивация ва педагог кадрларнинг креатив потенциалини баҳолаш мезонлари. Таълимни ахборотлаштириш шаротида педагог кадрлар креатив имкониятларини баҳолаш мезони.

2.2. Таржиманда илғор хорижий тажрибалар

Таржимашуносликда илғор хорижий тажрибаларидан фойдаланиш принциплари. Ривожланган Европа ва Осиё мамлакатлари илмий-тадқиқот жараёнларини ташкил этиш ва амалда қўллаш бўйича тўпланган тажрибаларини соҳа тизимига татбиқ этиш. Соҳага оид хорижий ўқув дастурлари, дарслик ва қўлланмалари билан тингловчиларни таништириш.

Ўқув жараёнининг норматив-ҳуқуқий асослари (таълим стандартлари, ўқув режа, фан дастури ва локал ҳужжатлар) бўйича хорижий тажрибаларни ўрганиш ва керакли даражада ўқув жараёнида фойдаланиш.

Таълим хизматларини кўрсатиш бўйича дунё бозори ва хорижий тажрибалар.

Таржимашунослик фанлари ривожига ҳисса қўшган соҳанинг етук хорижий филолог олимлар ва улар томонидан яратилган илмий назариялар ва таълим тизимига оид тажрибалар. Таржимашунослик илмининг тараққиёт тамойиллари ва истиқболи.

III. Таълим жараёнларида ахборот-коммуникация технологияларини қўллаш

3.1. Электрон педагогика асослари ва педагогнинг шахсий, касбий ахборот майдонини лойиҳалаш.

Педагогик жараёнда ахборот-коммуникация ва интерактив технологияларидан фойдаланиш. Таълимий Интернет ресурслари ва улардан ўқув жараёнида фойдаланиш. Интернет тармоғининг асосий хизматлари. Ziyonet.uz ва бошқа таълим порталлари ресурслари билан ишлаш. Интернет тармоғида педагогларнинг, талабаларнинг электрон мулоқот муҳитида жамoa бўлиб ишлаш шакллари. Блог, форум ва тематик чатларни ташкил этиш усуллари. Педагогларнинг тармоқдаги ҳамкорлиги.

Педагогнинг шахсий, касбий ахборот майдонини ташкил этиш. Электрон портфолио тушунчаси, таркиби, мазмуни ва имкониятлари. Ахборот технологиялари воситасида педагогнинг электрон портфолиосини шакллантириш. Электрон ахборот-таълим муҳитида педагогик жараёни лойиҳалаштириш. Moodle дастури асосида ўқув ресурсларини яратиш.

Педагогик фаолиятда амалий дастурий воситалардан фойдаланиш, амалий дастурий воситалар ёрдамида электрон дарсликлар, тренажерлар, виртуал лаборатория машғулотларини яратиш усуллари. Офис дастурларида электрон ўқув-методик материалларини яратиш усуллари (Microsoft Word, Excel, Power Point ва б.). Web 2.0/3.0 технологиялари ва уларнинг ёрдамида электрон дидактик материалларни яратиш ва ўқув-тарбия жараёнида қўллаш.

Педагогик фаолиятда амалий дастурий воситалар ҳимоясини таъминлаш. Аутентификациялаш ёрдамида ҳимоялаш. Ҳимоялаш воситалари.

3.2. Таржиманинг дастурий таъминоти.

Янги таржима технологиялари ва дастурлари. Соҳага оид электрон-ахборот ресурслари ҳақида тушунча ва уларни яратиш тамойиллари. Мультимедиали электрон-таржима нашрлари (ўқув фильмлари, электрон дарсликлар). Муаллифлик дастурий таъминотларидан фойдаланган ҳолда электрон-таржима ресурсларини яратиш.

Таржимашуносликда адабиётшунослик ва тилшунослик манбаларидан фойдаланишнинг назарий ва дидактик асослари.

Ахборот – коммуникация технологиялари воситалари ва уларни бадиий асар матнларини таржима қилиш жараёнида қўллаш имкониятлари.

Таржимашуносликда Интернет ресурслари ва улардан соҳа тизимида фойдаланиш.

IV. Амалий хорижий тил

4.1. Амалий хорижий тилни ўрганишнинг интенсив усуллари.

Хорижий тилни ўқитиш ва ўрганишдаги ислохотлар. Тил бўйича Европа стандарти ва унинг талқини. Тил алоқа (коммуникация) воситаси сифатида ва тилга оид билим ва кўникмаларни шакллантириш усуллари. Тилни ўрганишда муваффақиятга эришиш шарт-шароитлари: касбий интерактив мулоқот муҳити,

мулоқот клубларини ташкил этиш, ўзининг тил кўникмалари даражасини баҳолаш ва бошқ. Хорижий тилни ўрганишда грамматиканинг аҳамияти (грамматика ва лексика-B1-B2 оралиғида). Тил ўрганишда ўқитувчи ва ўрганувчиларни роли. Тил ўрганиш учун зарур ўқув-аудио, методик ва онлайн ресурслар Тили ўрганилаётган мамлакат маданиятини билишнинг аҳамияти. Маданиятлараро мулоқот компетенцияси (ўзбек ва хорижий тилда сўзлашувчи халқлар маданияти, урф-одатлари, анъаналари ҳақида чет тилида гапира олиш).

Мулоқот мавзулари: кундалик ҳаётга оид (шахсий маълумот, оила ҳақида маълумот, бўш вақтни ўтказиш ва ҳоказо) ижтимоий ҳаётга доир, таълимга ва касбга йўналтирилган мавзулар.

Мутахассисликка оид матнларни ўқиш, уларни тушуна олиш, оғзаки баён эта олиш, ўз фани бўйича ўқув жараёнини ташкил этишда соҳага оид хорижий тилдаги атамалардан фойдаланиш.

V. Тизимли таҳлил ва қарор қабул қилиш асослари

5.1. Олий таълим жараёнини бошқаришда тизимли таҳлил ва қарорлар қабул қилиш технологиялари.

Тизимли таҳлил тушунчаси. Тизим ва тизимлар назарияси. Тизимли методология ва тизимли ёндашув. Тизимлар классификацияси. Тизим структураси. Тизимли таҳлилнинг мақсади ва вазифалари. Тизимли таҳлилдан педагогик фаолиятда фойдаланиш техникаси. Педагогик тизим ва унинг тузулиши. Педагогик вазиятларни тизимли таҳлилни амалга ошириш. Тизимли таҳлилни амалга оширишнинг асосий босқичлари. Тизимли таҳлилни амалга ошириш моделлари. Тизимли таҳлилни амалга ошириш методлари. Тизимли таҳлил натижаларини манба шаклига келтириш технологияси.

Қарор тушунчаси ва унинг асосий вазифалари. Қарор турлари ва уни қабул қилиш усуллари. Қарорларни тайёрлашга қўйиладиган талаблар. Қарор вариантларини тайёрлаш технологияси. Қарор қабул қилиш жараёни ва педагог шахси. Қарорларни қабул қилиш жараёнига таъсир кўрсатувчи асосий омиллар. Педагогик жараёни бошқаришда қарорлар (тезкор, тактик ва б.).

Қарор натижаларини баҳолашнинг экспертли ва прогностик методлари. Қарорлар самарадорлигини баҳолаш мезонлари. Қабул қилинган қарорлар ижросини таъминлаш механизми.

5.2. Таржима ишини тизимли лойиҳалаштириш.

Таржимашунослик ва тизимли таҳлил асослари, тушунча ва тамойиллар тизими. Тизимли таҳлилнинг тизимли ёндашувдан фарқли жиҳатлари. Илмий ва назарий масалаларининг таржима амалиётидаги тизимли таҳлили.

Тизимли таҳлилнинг терминологик асослари ва йўналишлари. Тизимли таҳлилда филологик терминлар идентификацияси. Тизимли таҳлилнинг шаклланиш ва ривожланиш босқичлари. Аналитик тадқиқотлар асосида тизимли таҳлилни ташкил этиш. Бадиий матнга тизимли ёндашув. Таҳлил жараёнларининг кетма-кетлиги ва яхлитлиги. Таржимашуносликка доир

тадқиқотларда тизимли таҳлил тамойиллари. Таржимашунослик тизими ва бадиий матн тузилмаси. Тизимли таҳлилда илмий тадқиқот услуби.

Тизимли таҳлилда миқдорийлик ва сифат. Уларнинг нисбати ва бирлиги. Матнга индивидуал ёндашувда тизимлилик. Тингловчиларда ижодий ва тизимли ёндашув кўникмасини шакллантириш.

VI. Махсус фанлар

6.1. Бадиий таржима ва таҳрир

Бадиий таржима ва унинг бошқа таржима турларидан фарқи. Бадиий таржимада адекватлик нуқтаи назаридан ёндашув. Воситали ва воситасиз таржималар қиёсий таҳлили ва бевосита ўзбек-инглиз таржима қилишнинг афзаллиги. Шеъринг ва насрий таржиманинг ўзига хос хусусиятлари. Шеъринг таржимада оҳангни қайта яратиш ва узатишда қўлланадиган стилистик воситалар. Таржимада вазн ва қофия масалалари. Ассонанс аллитерация, стилистик такрорнинг шеър руҳиятига таъсири ва уни таржимада қайта яратиш муаммоси. Ўзбек бадиий адабиётидаги табиат тасвирини ўгириш талаблари.

Бадиий асарда ўзбек миллий менталитети ва табиатига мувофиқ инсон портретини таржима қилиш сирлари.

Ўзбек юморида хос бадиий тасвирни таржимада қайта яратиш муаммоси. Ўзбек тилидаги товушга тақлид сўзларнинг бадиий асарнинг стилистик бўёқдорлигини оширишдаги роли ва уларни таржимада қайта яратиш маҳорати.

Тарихий шароит, муаллиф юксак услубига эътибор. Жаҳон уйғониш даври адабиётини таржима қилишнинг ўзига хос хусусиятлари. Тасаввуфга оид тимсоллар, илоҳий ишқ мавзуси ва уни таржимада қайта яратиш. Ғазалга хос бўлган арузий оҳангни таржимада қайта яратиш. Навоий рубоийлари таржимасида аслиятга хос арузий ритмни қайта яратиш. Бадиий таржима танқиди ва таҳрири.

6.2. Таржиманинг лингвомаданий масалалари.

Тил–маданият–инсон–халқ. Тил, маданият, антропология ва лингвокультурология. Тил ва маданият. Маданий антропология ва лингвокультурология. Антропоцентрик парадигма ва унинг лингвокультурологиядаги ўрни. Антропоцентрик парадигма. Лингвокультурологиянинг бошқа фанлар билан алоқаси. “Маданият” тушунчаси. Маданиятшуносликда маданиятнинг ўрганилиши. Маданият ва инсон. Маданият ва тамаддун. Лингвокультурологиянинг вужудга келиши. Лингвокультурологиянинг тавсифи. Лингвокультурологиянинг асосий йўналишлари. Лингвокультурология мактаблари. Тил ва маданиятнинг ўзаро алоқаси. Оламнинг лисоний манзараси. Лингвомаданий бирликлар таҳлили ва уларнинг таржимаси масаласи. Муқобилсиз лексика ва уни таржимада бериш йўллари. “Муқобилсиз лексика” тушунчаси. Муқобилсиз лексиканинг вужудга келиш сабаблари. Муқобилсиз лексикани таржима қилиш усуллари. Фразеологизмларнинг лингвомаданий таҳлили ва уларни таржимада бериш усуллари. Фразеологизмларнинг миллий-маданий семантикаси. Ўхшатишлар

ва уларнинг таржимасидаги ўзига хос жиҳатлар. Ўхшатиш ва унинг турлари. Турли лингвомаданиятлардаги ўхшатишларнинг қиёсий таҳлили. Метафора ва унинг таржимада ифодаланиши. Метафора – тилдаги универсал ҳодиса. Эвфемизм ва дисфемизм. Лакуна ва уни таржимада бартараф этиш йўллари. Лакуналарнинг турлари. Рамз – инсон руҳиятининг тили. Рамзларнинг вужудга келиши. Турли лингвомаданият рамзларининг қиёсий таҳлили. Миллий маданиятнинг стереотиплари. Стереотип турлари. Стереотип юзага келишининг сабаблари. Инсон – миллий менталлик ва тил эгаси. Лисоний шахс. Жамият, маданият ва тилда эркак ва аёл зиддияти. Туркий халқларнинг миф ва дostonларида аёл образи. Турли маданиятларда аёлларнинг мавқеи. Гендер – социо-маданий категория.

6.3. Таржиманинг лингвистик аспекти.

Ўзбекистонда таржима назарияси ва амалиётининг фан сифатида ўқитилиши. Ўзбек таржимачилигида воситачи тилнинг иштироки. Таржиманинг аслиятдан узоқлашув омиллари. Илмий, публицистик, бадиий ва оғзаки таржима турлари. Эквивалент ва адекват таржима усуллари. Таржиманинг сўз танлаш билан боғлиқ муаммолари ва мувофиқлик даражалари. Бутун, қисман мувофиқлик, мувофиқликнинг йўқлиги ва тасодифий номувофиқлик. Таржимоннинг “ёлғон дўст”лари ва реалаялар.

Таржимашуносликда прагматика ва унинг таржима назарияси билан боғлиқлиги. Прагматик ассоциация. Прагматик контекстни таржима қилишда маъновий билимларнинг аҳамияти.

Таржимада фразеологик бирликларнинг ўрни. Зооним компонентли фразеологизмлар. Реалая фразеологизмлар таржимаси. Таржимада мувофиқликнинг учта тури. Таржиманинг морфологик, синтактик муаммолари ва сўз қурилиши. Таржимашуносликда гап тузиш.

Педагогик амалиёт.

Қайта тайёрлаш ва малака ошириш курсларида педагогик амалиёт очик маърузалар ва амалий машғулотлар ўтказиш, ўтилган дарсларнинг муҳокама қилиниши ва танқидий таҳлил этилишига асосланган ҳолда амалга оширилади.

Педагогик амалиёт қайта тайёрлаш ва малака ошириш йўналишлари ва мутахассисликларининг ўзига хослигидан келиб чиққан ҳолда олий таълим муассасаларининг тегишли профиль кафедраларида ташкил этилади.

Амалий машғулотларни ташкил этиш бўйича кўрсатма ва тавсиялар.

Амалий машғулотларда тингловчилар ўқув модуллари доирасидаги ижодий топшириқлар, кейслар, ўқув лойиҳалари, технологик жараёнлар билан боғлиқ вазиятли масалалар асосида амалий ишларни бажардилар.

Амалий машғулотлар замонавий таълим услублари ва инновацион технологияларга асосланган ҳолда ўтказилади. Бундан ташқари, мустақил ҳолда ўқув ва илмий адабиётлардан, электрон ресурслардан, тарқатма материаллардан фойдаланиш тавсия этилади.

Мустақил таълимни ташкил этишнинг шакли ва мазмуни

Мустақил таълим тегишли ўқув модули бўйича ишлаб чиқилган топшириқлар асосида ташкил этилади ва унинг натижасида тингловчилар битирув ишини тайёрлайди.

Битирув иши талаблари доирасида ҳар бир тингловчи ўзи дарс бераётган фани бўйича электрон ўқув модулларининг тақдимотини тайёрлайди.

Электрон ўқув модулларининг тақдимоти қуйидаги таркибий қисмлардан иборат бўлади:

кейслар банки;

мавзулар бўйича тақдимотлар;

Бошқа материаллар (фанни ўзлаштиришга ёрдам берувчи қўшимча материаллар: электрон таълим ресурслари, маъруза матни, глоссарий, тест, кроссворд ва бошқ.)

Электрон ўқув модулларини тайёрлашда қуйидагиларга алоҳида эътибор берилади:

- тавсия қилинган адабиётларни ўрганиш ва таҳлил этиш;

- соҳа тараққиётининг устивор йўналишлари ва вазифаларини ёритиш;

- мутахассислик фанларидаги инновациялар, илғор хорижий тажрибалар ҳамда қайта тайёрлаш ва малака ошириш таълими учун тавсия этилган хорижий адабиётлардан фойдаланиш.

Шунингдек, мустақил таълим жараёнида тингловчи касбий фаолияти натижаларини ва талабалар учун яратилган ўқув-методик ресурсларини “Электрон портфолио” тизимига киритиб бориши лозим.

Дастурнинг ахборот-методик таъминоти

Модулларни ўқитиш жараёнида ишлаб чиқилган ўқув-методик материаллар, тегишли соҳа бўйича илмий журналлар, Интернет ресурслари, мультимедиа маҳсулотлари ва бошқа электрон ва қоғоз вариантдаги манбаалардан фойдаланилади.

Адабиётлар

I. Ўзбекистон Республикаси Президентининг асарлари:

1. Каримов И.А. Озод ва обод Ватан эркин ва фаровон ҳаёт пировард мақсадимиз, 8-жилд. – Т.: “Ўзбекистон”, 2000.
2. Каримов И.А. Ватан равнақи учун ҳар биримиз маъсулмиз, 9-жилд. – Т.: “Ўзбекистон”, 2001.
3. Каримов И.А. Юксак маънавият – енгилмас куч. –Т.: “Маънавият”, 2008. -176 б.
4. Каримов И.А. Ўзбекистон мустақилликка эришиш остонасида. – Т.: “Ўзбекистон”, 2011.-440 б.
5. Каримов И.А. Адабиётга эътибор – маънавиятга, келажакка эътибор. – Т., “Ўзбекистон”. 2009.

II. Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар

1. Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси. – Т.: “Ўзбекистон”, 2014.
2. Ўзбекистон Республикасининг 1989 йил 21 октябрдаги Давлат тили ҳақида” ги Қонуни.
3. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2006 йил 16-февралдаги “Педагог кадрларни қайта тайёрлаш ва уларни малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш тўғрисида”ги 25-сонли Қарори.
4. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2011 йил 20 майдаги “Олий таълим муассасаларининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш ва юқори малакали мутахассислар тайёрлаш сифатини тубдан яхшилаш чора-тадбирлари тўғрисидаги” ПҚ-1533-сон Қарори.
5. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2012 йил 24 июлдаги “Олий малакали илмий ва илмий-педагог кадрлар тайёрлаш ва аттестациядан ўтказиш тизимини янада такомиллаштириш тўғрисида”ги ПФ–4456-сон Фармони.
6. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2012 йил 26 сентябрдаги “Олий таълим муассасалари педагог кадрларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 278-сонли Қарори (ЎЗР ВМнинг 2015 йил 21 сентябрдаги 273-сонли, 2016 йил 28 июлдаги 244-сонли қарорлари билан ўзгартиришлар ва кўшимча киритилган).
7. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2015 йил 12 июндаги “Олий таълим муассасаларининг раҳбар ва педагог кадрларини қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида” ги ПФ-4732-сон Фармони.
8. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2016 йил 13 майдаги “Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университетини ташкил этиш тўғрисида”ги ПФ-4797-сонли Фармони.
9. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2016 йил 13 майдаги “Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университети фаолиятини ташкил этиш тўғрисида”ги 152-сон қарори.

Ш. Махсус адабиётлар

1. Азизходжаева Н.Н. Педагогик технологиялар ва педагогик маҳорат. – Т.: Молия, 2003. – 192 б.
2. Арипов М. Интернет ва электрон почта асослари.- Т.; 2000. – 218 б.
3. DUET-Development of Uzbekistan English Teachers*- 2-том. CD ва DVD материаллари, –Т.: 2008.
4. Michael McCarthy “English Vocabulary in use”. Cambridge University Press, 1999, Presented by British Council.
5. Исмаилов А.А, Жалалов Ж.Ж, Саттаров Т.К, Ибрагимходжаев И.И. Инглиз тили амалий курсидан ўқув-услубий мажмуа. Basic User/ Breakthrough Level A1/-Т.: 2011. – 182 б.
6. Ишмухамедов Р., Абдуқодиров А., Пардаев А. Таълимда инновацион технологиялар (таълим муассасалари педагог-ўқитувчилари учун амалий тавсиялар). – Т.: “Истеъдод” жамғармаси, 2008. – 180 б.
7. Ишмухамедов Р., Абдуқодиров А., Пардаев А. Тарибияда инновацион технологиялар (таълим муассасалари педагог-ўқитувчилари учун амалий тавсиялар). – Т.: “Истеъдод” жамғармаси, 2009. – 160 б.
8. Саттаров Э., Алимов Х. Бошқарув мулоқоти. – Т.: “Академия”, 2003. – 70 б.
9. Маҳмудов И.И. Бошқарув психологияси. – Т.: 2006. – 230 б.
10. Маҳмудов И.И. Бошқарув профессионализи: психологик таҳлил. – Т.: “Академия”, 2011. – 154 б.
11. Шарқ мумтоз поэтикаси (тузувчи Ҳ.Болтабоев). –Т.: Ўзбекистон Миллий энциклопедияси нашриёти, 1975.
12. Cuddon J.A. The Penguin Dictionary of Literary Terms and Literary Theory. London: Penguin Books, 1991.
13. Бреус Е. Теория и практика перевода с английского на русский. –М.: 2003.
14. Бреус Е. Основы теории и практики перевода с русского на английский. -М., УРАО, 2002.
15. Бархударов Л. С. Язык и перевод. -М., 1975.
16. Пелевина Н. Стилистический анализ художественного текста. Ленинград, 1980.
17. Мўминов О., Турғунов Р., Рашидова А., Алимова Д.. – Ёзма таржима – Писменный перевод. –Т.: 2008.
18. Сирожиддинов Ш., Одилова Г. Бадиий таржима асослари. – Т.: Мумтоз сўз. 2011.
19. Султонова Д. Шеър ва таржима. -Сам.: СаДЧИ, 2009.
20. Левицкая Т., Фитерман А.. Проблемы перевода. М., 1976.
21. Катсер Й., Кунин А. Письменный перевод с русского языка на английский. -М. 1964.
22. Ғафуров И. Таржимашунослик мутахассислигига кириш. –Т.: 2008.
23. Саломов Ғ. Таржима назариясига кириш. –Т.: 1978
24. Саломов Ғ. Таржима назарияси асослари. –Т.: 1983.

25. Саломов Ғ., Отажонов Н. Таржима маҳорати. –Т.: 1989.
26. Usmanova Sh. Tarjimaning lingvomadaniy aspektlari. O‘quv qo‘llanma. – Toshkent, ToshDSHI, 2015.
27. Маслова В.А. Лингвокультурология. Учебное пособие для студентов высших учебных заведений. –М.: «Академия», 2001.
28. Алефиренко Н.Ф. Лингвокультурология. Ценностно-смысловое пространство языка. Учебное пособие. –М.: Флинта, Наука, 2010.
29. Воробьев В.В. Лингвокультурология. –М.: Изд.-во Российского университета дружбы народов, 2006.
30. Маслова В.А. Лингвокультурология. Учебное пособие для студентов высших учебных заведений. –М.: «Академия», 2001.
31. Усманова Ш. Маданиятлараро мулоқотда лақуналарнинг ўрни // Лингвист. Илмий мақолалар тўплами. V. –Т.: “Akademnashr”, 2013. –Б . 152-156.
32. Usmanova Sh. O‘zbekcha va koreyscha so‘zsiz muloqotning milliy-madaniy xususiyatlari // International Journal of Central Asian Studies. Vol.IX. – Seoul, 2004. –Б. 48-60.
33. Борисова И.Ф., Имяминова Ш.С. Таржима назарияси ва амалиёти. –Т.: 2005.
34. Мусаев К. Таржима назарияси асослари. –Т.: 2005.
35. Шарипов Ж. Ўзбекистонда таржима тарихидан. –Т.:, 1965
36. Одилова Г., Маҳмудова У. Ўзбек таржимонлари ва бадий таржималар. –Т.: 2012.
37. Атажанов Н. Перевод узбекской классической литературы на иностранные языки. –Т.: 1993.

IV. Электрон таълим ресурслари

1. www.linguistic.ru
2. www.englspase.com
3. www.youreng.narod.ru
4. www.teneta.ru
5. www.translation.net
6. www.translationzone.com
7. www.translatortips.com
8. www.google.ru
9. www.englspase.com

“ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН”:

Олий таълим тизими педагог ва раҳбар кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини оширишни ташкил этиш Бош илмий-методик маркази

Директор _____ У.Ш.Бегимкулов

201__ й. “ _____ ” _____

М.Ў.

“КЕЛИШИЛГАН”:

Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги Олий таълим муассасалари Бош бошқармаси

Бошқарма бошлиғи _____ И.У.Мажидов

201__ й. “ _____ ” _____

М.Ў.

Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университети

Ректор _____ Ш.С.Сирожиддинов

201__ й. “ _____ ” _____

М.Ў.

Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университети ҳузуридаги педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази

Директор _____ Т.М.Тоғаев

201__ й. “ _____ ” _____

М.Ў.

